PADOMES IETEIKUMS

(2011. gada 12. jūlijs)

par Zviedrijas 2011. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par atjaunināto Zviedrijas konverģences programmu 2011.–2014. gadam

(2011/C 217/03)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu [1] un jo īpaši tās 9. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – "Eiropa 2020" – kurai par pamatu ņemta ciešāka ekonomikas politikas koordinācija un kura pievērsīs uzmanību galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma Ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādnēm (2010.–2014. g.), bet 2010. gada 21. oktobrī – Lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm [2], kas kopā veido "integrētās pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Komisija 2011. gada 12. janvārī pieņēma pirmo Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot jaunu ekonomiskās pārvaldības ciklu ES un pirmo Eiropas *ex-ante* un integrētas politikas koordinēšanas pusgadu, kas balstās uz stratēģiju "Eiropa 2020".

(4) Eiropadome 2011. gada 25. martā apstiprināja fiskālās konsolidācijas un strukturālu reformu prioritātes (saskaņā ar Padomes 2011. gada 15. februāra un 7. marta secinājumiem un atbilstīgi Komisijas Gada izaugsmes pētījumam). Tā uzsvēra, ka prioritāte jāpiešķir stabilam budžetam un fiskālās stabilitātes atjaunošanai, bezdarba samazināšanai, izmantojot darbaspēka tirgus reformas, un jauniem centieniem, lai stiprinātu izaugsmi. Tā aicināja dalībvalstis šīs prioritātes izvērst konkrētos pasākumos, ko paredzēts iekļaut minēto valstu stabilitātes vai konverģences programmās un valsts reformu programmās.

(5) Zviedrija 2011. gada 29. aprīlī iesniedza savas 2011. gada konverģences programmas atjauninājumu, kas attiecas uz 2011.–2014. gadu, un 2011. gada valsts reformu programmu. Abas minētās programmas ir izvērtētas vienlaikus.

(6) Pirms 2008.–2009. gada ekonomikas krīzes Zviedrijas ekonomikā vairāk nekā desmit gadus valdīja spēcīga izaugsme, kuru sekmēja gan iekšzemes pieprasījums, gan neto eksports. Tā kā Zviedrijas tautsaimniecība ir orientēta uz eksportu un tajā ir vērā ņemama finanšu nozare, to spēcīgi ietekmēja ārējā pieprasījuma kritums un finanšu tirgu sastingums 2008. gadā, un IKP 2009. gadā samazinājās par 5,1 %, bet bezdarba līmenis palielinājās no aptuveni 6 % līdz vairāk nekā 9 %. Tā kā Zviedrijā bija stabils sākuma stāvoklis bez nepieciešamības veikt lielas korekcijas mājsaimniecības, banku nozarē un valsts jomā, kā arī atbilstoši monetārās un fiskālās politikas pasākumi, lejupslīde bija diezgan īslaicīga un galvenokārt skāra uz eksportu vērsto ražošanas nozari. Atjaunojoties pasaules tirdzniecībai, Zviedrijas ekonomikā notika ļoti spēcīga un plaša atveseļošanās, un 2010. gadā IKP pieaugums no jauna sasniedza 5,7 %. Automātisko stabilizatoru un diskrecionāro pasākumu ietekmē pasliktinājās fiskālā situācija – no 3,7 % no IKP fiskālā pārpalikuma 2007. gadā līdz 0,9 % no IKP deficītam 2009, tomēr 2010. gadā fiskālais līdzsvars atjaunojās.

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

[2] Saglabātas 2011. gadam ar Padomes Lēmumu 2011/308/ES (2011. gada 19. maijs) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (OV L 138, 26.5.2011., 56. lpp.).

(7) Pamatojoties uz atjauninātās konverģences programmas novērtējumu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka makroekonomikas scenārijs, uz kuru pamatojas budžeta prognozes, kopumā ir ticams, izņemot 2012. gadu, kad tas šķiet optimistisks salīdzinājumā ar Komisijas dienestu pavasara prognozēm. Budžeta stratēģija, kā izklāstīts atjauninātajā konverģences programmā, ir piemērota, jo tā palīdzētu sasniegt Zviedrijas vidēja termiņa mērķi (VTM), proti, ekonomikas cikla laikā sasniegt pārpalikumu 1 % apmērā no IKP. Tas nodrošinātu zināmu drošības rezervi pret 3 % no IKP atsauces vērtības pārsniegšanu, ja ekonomikas lejupslīde nākotnē atkārtotos. Programmā paredzēts, ka vispārējais valsts budžeta pārpalikums palielināsies no 0,6 % no IKP 2011 gadā līdz 3,7 % no IKP 2014. gadā, kas ir programmas pēdējais gads. Šādu pieaugumu radītu pieņēmums par spēcīgu ekonomikas izaugsmi, jo minētajā laikposmā programmā nav paredzēti nekādi konsolidācijas pasākumi. Riski, kas apdraud budžeta mērķu izpildi, kopumā ir līdzsvaroti. Tā kā programmā iekļautā ieņēmumu prognoze 2011. gadam ir nedaudz piesardzīga, budžeta rezultāti minētajā gadā varētu izrādīties nedaudz labāki, bet zināmi negatīvie riski, kas var apdraudēt budžeta prognožu izpildi, sākot ar 2012. gadu, ir saistīti ar optimistiskiem makroekonomikas pieņēmumiem. Tā kā valdība ir norādījusi, ka, sākot ar 2012. gadu, varētu tikt īstenoti papildu ekspansīvi fiskālie pasākumi, kas paredzēti 2011. gada likumā par valsts budžetu (tostarp piektais posms darba ņēmēju nodokļa atlaidēm algotiem darba ņēmējiem, valsts ienākuma nodokļa maksāšanas robežlīmeņa turpmāka palielināšana, PVN samazināšana restorānu pakalpojumiem un zemāki pensiju nodokļi), ja fiskālā situācija to pieļaus, pastāv procikliskas fiskālās politikas nostājas risks. Ņemot vērā arī demogrāfiskās perspektīvas, ir svarīgi, ka fiskālā politika joprojām tiek īstenota tā, lai arī turpmāk tiktu sasniegti vidēja termiņa mērķi. Saskaņa ar Komisijas jaunako novērtējumu riski attiecībā uz valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspēju šķiet zemi.

(8) Iespējamas nestabilitātes avots ir pašreizējā situācija mājokļu un hipotekārajos tirgos. Pēc īslaicīgas un nelielas korekcijas finanšu krīzes augstākajā punktā, Zviedrijā pretstatā citām valstīm turpinājās spēcīgā mājokļu cenu pieauguma tendence, kas vērojama kopš 1990. gadu otrās puses, un patlaban tās ir sasniegušas rekordskaitļus. Mājokļu cenu spēcīgais kāpums ir gājis roku rokā ar mājsaimniecību pieaugošu parādu nastu, kas 2010. gada vidū sasniedza rekordlīmeni – 170 % no izmantojamajiem ienākumiem. Turklāt liela daļa hipotekāro kredītu ir izsniegta ar mainīgajām likmēm ar nelielu amortizāciju. Tas padara Zviedrijas mājsaimniecības īpaši neaizsargātas pret procentu likmju paaugstināšanu vai nodarbinātības pasliktināšanos. Ievērojamai korekcijai mājokļu tirgū varētu būt negatīva ietekme uz makroekonomikas stabilitāti, jo mājsaimniecībām būtu jāierobežo patēriņš, lai līdzsvarotu ienākumus un izdevumus, un Zviedrijas bankām varētu pieaugt finansēšanas izmaksas.

(9) Attiecībā uz Zviedrijas darba tirgu jāatzīmē, ka jauniešu un to iedzīvotāju situācija, kuri nav ES valstspiederīgie, ir slikta salīdzinājumā ar ES vidējiem radītājiem. Ir būtiski turpināt uzlabot minēto grupu situāciju darba tirgū, lai paaugstinātu vispārējo nodarbinātības līmeni un ilgtermiņā uzlabotu darbaspēka piedāvājumu, šādā veidā risinot iedzīvotāju novecošanas radītās demogrāfiskās problēmas. Zviedrijas valdība pašlaik īsteno vairākas reformas, lai uzlabotu abu minēto grupu nodarbinātības situāciju, un tās ir saistītas ar finansējuma palielināšanu darbaudzināšanai, darba pieredzes amata vietām, profesionālo izglītību pieaugušajiem, mācekļu prakses darbaudzināšanu, mērķsubsīdijām algām un modernizētiem zviedru valodas kursiem. Jaunākie statistikas dati skaidri rāda, ka uzlabojas visi Zviedrijas darba tirgus rādītāji, izņemot attiecībā uz ārvalstīs dzimušām sievietēm.

(10) Komisija ir izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Zviedrijā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina ES vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos sniedzot ES līmeņa norādes. Komisija uzskata, ka programmās ir pienācīgi risinātas Zviedrijas galvenās problēmas. Tomēr, lai gan valdības fiskālā stratēģija turpināt izpildīt VTM ir piemērota, sākot ar 2012. gadu jārūpējas par to, lai labvēlīgas izaugsmes laikā fiskālā politika pārlieku nezaudētu stingrību. Vajadzētu izvērtēt makroekonomikas nelīdzsvarotības riskus, jo īpaši tos, kurus rada pieaugošas mājokļu cenas un mājsaimniecību parādu nasta. Turklāt jāuzrauga un jāuzlabo mazāk aizsargāto grupu, jo īpaši jauniešu un ārvalstīs dzimušu sieviešu, dalība darba tirgū.

(11) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi Zviedrijas konverģences programmas 2011. gada atjauninājumu, un tās atzinums [1] jo īpaši ir pausts ieteikuma 1. punktā. Ņemot vērā Eiropadomes 2011. gada 25. marta secinājumus, Padome ir izskatījusi Zviedrijas valsts reformu programmu,

AR ŠO IESAKA Zviedrijai laikposmā no 2011. līdz 2012. gadam rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka fiskālā politika joprojām tiek īstenota tā, lai arī turpmāk sasniegtu vidēja termiņa mērķus.

[1] Paredzēts Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 3. punktā.

2. Īstenot preventīvas darbības nolūkā novērst makroekonomikas riskus, kas saistīti ar pieaugošām mājokļu cenām un mājsaimniecību parādu slogu. Varētu apsvērt virkni pasākumu, piemēram, pārskatīt hipotekāro aizdevumu sistēmas, tostarp banku kapitāla prasības, īres maksas noteikumus, īpašumu aplikšanu ar nodokļiem un būvatļaujas.

3. Uzraudzīt un uzlabot jauniešu un citu mazāk aizsargāto grupu dalību darba tirgū.

Briselē, 2011. gada 12. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
J. VINCENT-ROSTOWSKI